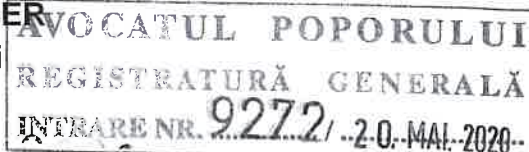

Exemplarul nr. 1
Nr. 25225/DSDRP/04.05.2020

Doamnei Renate WEBER
Avocatul Poporului

Stimată doamnă secretar de stat,

Având în vedere Recomandarea dumneavoastră nr. 41 din data de 11.02.2020 transmisă Administrației Naționale a Penitenciarelor prin adresa nr. 2591/2020, vă comunicăm următoarele:

Asigurarea unei suprafețe minime de 4 mp pentru fiecare persoană privată de libertate reprezintă un deziderat al Administrației Naționale a Penitenciarelor și principala linie de acțiune cu scopul îmbunătățirii vieții în penitenciar a persoanelor custodiate.

Urmare măsurilor de reformă penală adoptate de statul român, gradul de supraaglomerare a locurilor de deținere a fost diminuat considerabil, de la 164% în ianuarie 2015, la 112% în februarie 2020. Tendința înregistrată de numărul deținuților aflați în custodia sistemului penitenciar, ulterior anului 2014 și până în prezent, a fost una descendentă, fapt datorat legislației aplicabile în materia penală, respectiv mecanismul compensatoriu implementat în anul 2017.

Indicii de ocupare menționați sunt calculați prin raportarea suprafeței totale a sistemului penitenciar la numărul total al persoanelor custodiate, valorile înregistrate, la nivelul fiecărui loc de deținere, variind față de acești indici generali.

Evoluția efectivelor de persoane private de libertate și deficitul de locuri sunt evidențiate în tabelul de mai jos:

Anul	Efectiv total 31.12	Deficit locuri de cazare 4mp/ deținut	Arestați preventiv și condamnați în primă instanță	Condamnați definitiv la pedeapsa închisorii/ detențiunii pe viață	Sanționați cu măsura internării într-un Centru de Reeducare	Sanționați cu măsura internării într-un Centru de Detenție	Sanționați cu măsura internării într-un Centru Educativ
2011	30.694	13.327	3.313	27.213	168		
2012	31.817	13.788	3.179	28.473	165		
2013	33.434	14.373	3.447	29.812	175		
2014	30.156	11.170	2.514	26.895		601	146
2015	28.334	9.556	2.453	25.055		522	304
2016	27.455	8.363	2.281	24.236		549	389
2017	23.450	4.329	1.938	20.781		415	316
2018	20.792	2.665	1.936	18.196		382	278
2019	20.578	2.301	2.102	17.863		343	270

I. Context intern și extern

La data de 24 iulie 2012, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Curtea) a pronunțat o hotărâre cvasi-pilot împotriva României, în cauza ***Iacov Stanciu împotriva României***, prin care a constatat încălcarea articolului 3 din Convenție, în ceea ce privește condițiile de detenție. Această cauză prezintă o importanță deosebită, întrucât, pentru prima dată, Curtea a constatat că **supraaglomerarea și condițiile necorespunzătoare de detenție reprezintă probleme structurale ale sistemului penitenciar din România**. Prin această hotărâre, Curtea a tras un semnal de alarmă privind necesitatea adoptării urgente a unor soluții eficiente, care să conducă la remedierea situației.

La începutul anului 2016, Guvernul României a aprobat Memorandumul cu tema ***Intenția CEDO de aplicare a procedurii Hotărârii pilot în cauzele privind condițiile de detenție***, fiind, astfel, elaborat *Planul de măsuri*, aferent Recomandării nr. 2 a Memorandumului, care are ca obiectiv îmbunătățirea condițiilor de detenție și diminuarea fenomenului supraaglomerării. Astfel, Administrația Națională a Penitenciarelor a inițiat măsuri de creștere și modernizare a capacității de cazare, conform calendarului aprobat.

La data de 25 aprilie 2017, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a **pronunțat hotărârea-pilot în cauza Rezmiveș și alții împotriva României** (cererile nr. 61467/12, 39516/13, 48231/13 și 68191/13), care privește condițiile de detenție din închisorile și centrele de reținere și arest preventiv din România, hotărâre care a devenit definitivă la data de 25 iulie 2017. Curtea a solicitat statului român ca, în termen de 6 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii să prezinte, în cooperare cu Comitetul de Miniștri ai Consiliului Europei, un calendar pentru punerea în aplicare a măsurilor care să soluționeze problema supraaglomerării carcerale și a condițiilor de detenție.

Potrivit Deciziei Curții, măsurile așteptate din partea României au fost structurate pe două direcții de acțiune, astfel:

- 1. măsuri de natură administrativă (pe termen mediu) de creștere a capacității de cazare și de îmbunătățire a condițiilor materiale de detenție;*
- 2. măsuri de natură legislativă care să asigure un recurs imediat și eficient pentru vătămarea suferită.*

Urmare demersurilor efectuate, în data de 05 decembrie 2017 a fost aprobat Memorandumul cu tema Decizie privind oportunitatea finanțării infrastructurii fizice a sistemului penitenciar român, printr-un proiect finanțat din fonduri externe rambursabile, prin care se propune conceptul de proiect național – Investiții în infrastructura penitenciarelor, având ca obiectiv crearea și îmbunătățirea infrastructurii penitenciarelor.

La nivelul unităților subordonate sunt efectuate demersuri pentru creșterea capacității de cazare și modernizarea locurilor de deținere, precum și pentru diminuarea efectelor generate de fenomenul supraaglomerării, luându-se, totodată, măsurile necesare pentru punerea în aplicare a hotărârilor emise de instanțele judecătorești.

Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului face referire la asigurarea unui spațiu minim individual în camerele de deținere de 4 m² pentru fiecare deținut. Cu toate acestea, în cauza *Mursic împotriva Croației*, Curtea a apreciat că asigurarea unui spațiu individual de 3 m², compensat prin măsuri administrative, în sensul petrecerii unui timp cât mai generos în afara camerei de deținere, nu constituie un tratament inuman sau degradant.

1. Măsuri de natură administrativă de creștere a capacității de cazare și de îmbunătățire a condițiilor materiale de detenție

a) Măsuri aplicate în scopul diminuării supraaglomerării locurilor de deținere

Precizăm că, în perioada 2012-2014, examinarea tuturor spațiilor aflate în administrarea penitenciarelor a fost un obiectiv care s-a concretizat prin darea în folosință a unui număr de 2622 locuri de cazare prin lucrări de investiții, reparații curente și capitale. În anul 2015 au fost finalizate lucrările de modernizare a unui număr de 300 locuri de deținere la penitenciarele Mărgineni și Codlea. În cursul anului 2016, sistemul penitenciar a pus în aplicare *Calendarul de măsuri* aprobat de Guvern, astfel fiind date în folosință 672 locuri noi de cazare, prin transformarea unor spații existente.

Prin intermediul *Mecanismului Financiar Norvegian 2009-2014*, începând cu anul 2015, în vederea îmbunătățirii condițiilor materiale de detenție, au fost demarate lucrări de modernizare a 200 locuri de cazare la Penitenciarul Bacău, destinate cazării persoanelor private de libertate tinere. Lucrările de modernizare au fost finalizate în cursul lunii aprilie 2017. În cadrul Penitenciarului Gherla a fost construită o comunitate terapeutică cu o capacitate de 60 locuri destinată deținuților.

În ședința din data de 17 ianuarie 2018, Guvernul României a aprobat, prin Memorandum, *Calendarul de măsuri 2018-2024 pentru soluționarea supraaglomerării carcerale și a condițiilor de detenție, în executarea hotărârii-pilot Rezmites și alții împotriva României, pronunțată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului la 25 aprilie 2017*, în vederea înaintării acestuia Consiliului Europei.

În cadrul *Mecanismului Financiar Norvegian 2014-2021*, al cărui *Memorandum de înțelegere* a intrat în vigoare din 14 octombrie 2016, vor fi finanțate o serie de măsuri de investiție în infrastructură, în perioada 2018-2023. În baza *Memorandumului de Înțelegere* a fost dezvoltată o Notă Concept, în cadrul căreia s-a propus crearea a minim 1420 noi locuri de cazare.

b) Măsuri aplicate în scopul îmbunătățirii condițiilor de detenție

În vederea dezvoltării unui sistem de management aplicat la nivelul sistemului penitenciar, în ceea ce privește implementarea unor măsuri pe termen scurt pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție, în anul 2020, la nivelul unităților penitenciare au fost executate lucrări de reparații curente la nivelul a 784 camere de deținere, lucrări care au avut ca efect eliminarea degradărilor de tipul infiltrațiilor și igrasiei, astfel asigurându-se un microclimat sănătos pentru deținuți.

c) Măsuri aplicate în scopul echilibrării efectivelor de deținuți între unitățile penitenciare

În acest sens, având în vedere necesitatea unei repartizări optime a efectivelor de persoane custodiate, ținând seama și de diferențele dintre indicii de ocupare ai locurilor de deținere, Administrația Națională a Penitenciarelor a luat măsuri de transferare a persoanelor private de libertate între unități, în funcție de capacitatea de cazare, regimurile de executare și categoriile de persoane custodiate.

Mai mult, această măsură a fost necesară întrucât existau diferențe ale indicelui de ocupare între unitățile subordonate Administrației Naționale a Penitenciarelor, fiind întâmpinate dificultăți cu privire la asigurarea drepturilor, conform regimului de executare.

2. Elaborarea de politici legislative în vederea diminuării efectivelor de deținuți

În acest sens, amintim prevederile noului Cod penal și a noului Cod de procedură penală, referitoare la executarea pedepselor și măsurilor privative de libertate.

De asemenea, adoptarea Legii nr. 169/2017 a reprezentat una dintre măsurile legislative adoptate de statul român urmare a unei hotărâri pilot pronunțate de către CEDO împotriva României (*pentru nerespectarea condițiilor optime de detenție*). În baza acestui act normativ statul român compensează, în zile considerate executate, cazarea deținuților în condiții necorespunzătoare, începând din data de 24.07.2012.

De la data de **19.10.2017**, moment de referință, în care Legea nr. 169/2017 a început să producă efecte, până la data de **23.12.2019**, data abrogării conform dispozițiilor Legii nr. 240/2019, persoanele private de libertate aflate în locurile de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor, care executau o pedeapsă privativă de libertate, au beneficiat de mecanismul compensatoriu.

Astfel, în perioada de referință, din unitățile subordonate Administrației Naționale a Penitenciarelor, s-a înregistrat un număr de **23.518** liberări, astfel: **4.174** liberări la expirarea duratei pedepsei în termen, iar **19.344** liberări condiționate, conform hotărârilor instanțelor de judecată.

I. * Garanții minime individuale acordate de statul român

Începând cu anul 2015, la nivelul sistemului penitenciar au fost înregistrate solicitări privind garanțiile acordate de către Ministerul Justiției, prin intermediul Administrației Naționale a Penitenciarelor, referitoare la modul de executare a pedepselor privative de libertate în cazul persoanelor pe numele cărora au fost emise mandate internaționale de arestare.

Astfel, s-a avut în vedere ca cetățenii români, care sunt privați de libertate într-o altă țară, să aibă posibilitatea de a-și ispăși condamnarea în mediul lor social de origine, considerându-se că cel mai bun mijloc de a se ajunge la acest deziderat este de a-i transfera în propria lor țară.

Garanțiile oferite de statul român sunt formulate în scopul de a asigura condamnaților, pe de o parte, condiții optime de executare a pedepsei și, pe de altă parte, premisele reintegrării sociale a acestora, nici pe departe condiții care pună în pericol atingerea acestor obiective sau să obstrucționeze urmărirea de către deținut a unui interes legitim.

Suprafața maximă pe care statul român a acordat-o titularului mandatului european de arestare a cărui predare s-a solicitat drept garanție a fost de 3 mp, îndeplinirea acestei condiții fiind considerată suficientă și îndeplătoare de țările din care aceștia au fost transferați.

Totodată, Administrația Națională a Penitenciarelor și-a manifestat disponibilitatea de a furniza garanții individuale în ceea ce privește condițiile de detenție asigurate, pentru a fi în măsură să adapteze permanent aceste garanții la nivelul indicatorilor înregistrați la momentul formulării solicitării.

În ceea ce privește organizarea de concursuri, în anul 2019, având în vedere contextul economic și legislativ, respectiv aprobarea cu întârziere a bugetului de stat, precum și Decizia Curții Constituționale nr. 90/21.02.2019, Administrația Națională a Penitenciarelor s-a aflat în imposibilitatea de a demara proceduri de ocupare, prin concurs, a posturilor vacante din sistemul administrației penitenciare.

Începând cu data de 06.05.2019, data publicării în Monitorul Oficial a Deciziei Curții Constituționale nr. 90/21.02.2019, referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 31 din Legea nr. 293/2004 privind Statutul funcționarilor publici cu statut special din Administrația Națională a Penitenciarelor (Art. 31 din Legea nr. 293/2004 prevede: „Regulamentul privind ocuparea funcțiilor de conducere și de execuție se aprobă prin ordin al ministrului justiției”, respectiv O.M.J. nr. 2478/C/2010), concursurile pentru ocuparea posturilor vacante din sistemul administrației penitenciare s-au suspendat.

În acest sens, urmare demersurilor efectuate în vederea corelării prevederilor legislative cu decizia Curții Constituționale nr. 90/21.02.2019 privind excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 31 din Legea nr. 293/2004 privind Statutul funcționarilor publici cu statut special din Administrația Națională a Penitenciarelor, în data de 06.02.2020, a fost publicată în Monitorul Oficial, Ordonanța de Urgență a Guvernului privind modificarea și completarea Legii nr. 145/2019 privind Statutul polițiștilor de penitenciare.

Având în vedere cele de mai sus, menționăm că, pentru declanșarea procedurilor de concurs, este necesară promovarea și aprobarea proiectului de ordin al ministrului justiției pentru aprobarea Regulamentului privind modul de organizare și desfășurare a concursurilor de ocupare a posturilor vacante de polițist de penitenciare. Ulterior aprobării proiectului de ordin sus amintit, în raport de fondurile bugetare alocate și necesitățile instituționale, se vor iniția demersuri pentru organizarea de concursuri pentru ocuparea posturilor vacante din sistemul penitenciar.

În acest sens, Administrația Națională a Penitenciarelor, intenționează, în primă etapă, organizarea și desfășurarea concursurilor din sursă externă, pentru ocuparea a 240 posturi vacante din sistemul administrației penitenciare, cifra fiind determinată de numărul polițiștilor de penitenciare cărora le-au încetat raporturile de serviciu, prin pensionare, de la începutul anului și până în prezent, fiind vizate, în principal, sectoarele deficitare (economico-administrativ, medical, siguranța deținerii și regim penitenciar) care se află în imposibilitatea de a-și desfășura, în condiții optime, activitățile specifice.

Administrația Națională a Penitenciarelor folosește și acest prilej pentru a vă asigura de deplina cooperare în soluționarea tuturor aspectelor ce privesc executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate.

Cu deosebită considerație,

Comisar șef de poliție penitenciară Tiberiu Firinel UNGUREANU
Directorul general
Administrației Naționale a Penitenciarelor

